

România Liberă

ORGAN AL GRUPĂRII «ROMÂNIA LIBERĂ»

IULIE 1988

ANUL I, NR. 4

APELUL REFUGIAȚILOR ROMÂNI ADRESAT GUVERNULUI SOVIETIC

Acești OAMENI

Nu mai puțin de patrusprezece reprezentanți ai refugiaților de la Budapesta au ținut să participe la momentul înmînării apelului nostru către ambasadorul sovietic la Budapesta.

Iată, o adevărată radicalizare a cetățenilor români. Cîți și-ar fi imaginat, cu numai cîteva luni în urmă, că vor păși în ambasada U.R.S.S. pentru a înmîna un apel, în sprijinul compatrioților lor refugiați în Uniunea Sovietică? Și cîți și-ar fi imaginat, tot atunci, că niște bieți refugiați din România pot pătrunde în această ambasadă, dominîndu-și cu bărbăție teama și asumîndu-și consecințele curajului lor?

Vremurile s-au schimbat. Uniunea Sovietică exersează azi glasnostul și democrația, după ce, decenii de-a rîndul, n-a, exersat decît forța sa militară și intimidarea vecinilor și a conlocutorilor. La rîndul lor, românii din refugiul maghiar deprind curajul și unitatea de acțiune. Cei care au semnat apelul, precum și delegații lor prezenți la ambasada sovietică, fac parte din generația mutilată moral a României, generația crescută în lipsuri, teamă și dezbinare. Trăind și acționînd în proximitatea sau în interiorul "României Libere", acești oameni au deprins o nouă conduită.

Pentru occidentali, cetățenii României sînt de neînțeles. Pentru cetățenii României, acești refugiați, aflați în Ungaria, sînt de nerecunoscut!

Ce splendidă dovadă de solidaritate, curaj și demnitate!

Niște năpăstuiți, ei înșiși în situația de a aștepta ajutor, subiect de senzație pentru jurnaliști, găsesc forța morală de a se îngrijora și de a acționa pentru salvarea unor concetățeni și mai năpăstuiți, care se refugiază în Uniunea Sovietică și, în apărarea cărora, nu vocea organizațiilor umanitare sau a gu-

*153 de refugiați cu viitor incert,
îngrijorați pentru prezentul
concetățenilor lor refugiați în
URSS!*

Catre Excelența Sa,

Domnul ambasador al Uniunii Sovietice, la Budapesta

Aflăm cu îngrijorare că, sub impulsul disperării, cetățenii României au început a căuta sprijin și libertate în Uniunea Sovietică. Gestul lor este mai mult decît elocvent, atît în ceea ce privește gradul de oprinare a populației României, cît și în ceea ce privește încrederea cu care noi, românii, privim astăzi spre U.R.S.S., mult schimbată în bine prin glasnost și perestroika.

Aflăm de asemenea ca între U.R.S.S. și România există un tratat de extrădare și că cei refugiați sînt căutați de miliție, pentru a fi refuțați în România.

Dincolo de riscul libertății pierdute și al asprelor pedepse care îi așteaptă, acești oameni, și odată cu ei, întreaga opinie publică internațională, vor rămîne dezamăgiți de tratamentul rezervat lor în Uniunea Sovietică.

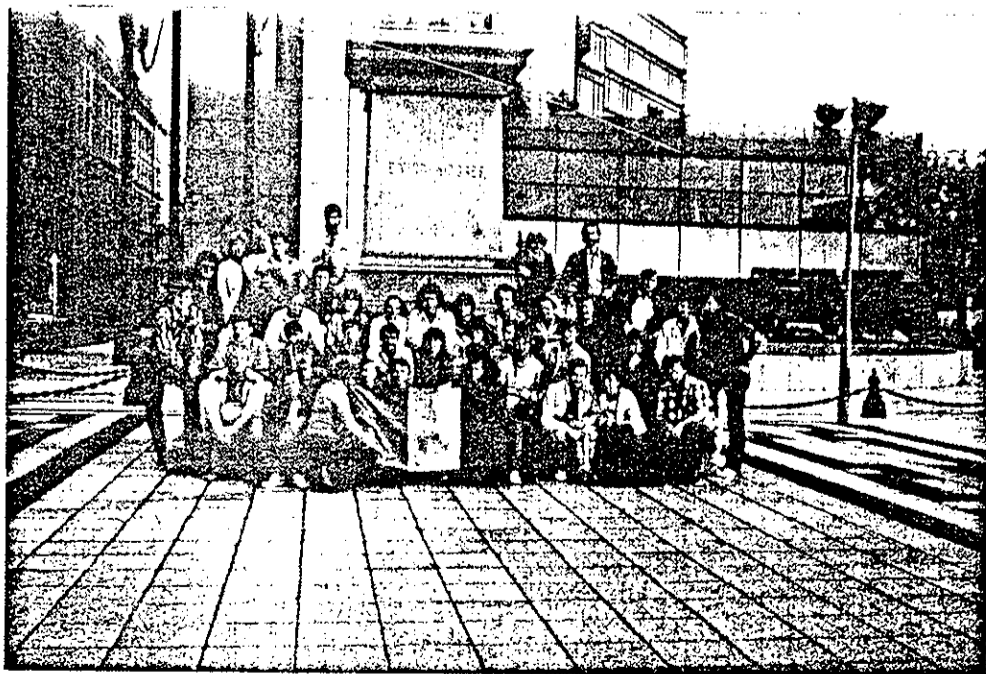
În ultimii ani, U.R.S.S. a dobîndit o imagine nouă, atît în Vest cît și în Est. În interesul ideii de glasnost și de libertate, în interesul stimei pe care și poporul român o nutrește astăzi față de țara Dvs., rugăm Guvernul Sovietic să trateze acești oameni în calitate lor de adevărați refugiați politici căci ei, sosind în mod ilegal în țara Dvs., se dovedesc a fi apărătorii ideii socialiste novatoare, al cărei suport politic, economic și moral este Uniunea Sovietică. Inapoiindu-i, contrar voinței și convingerilor lor politice, în România, faceți un spectaculos deserviciu prestigiului politic al U.R.S.S. în lume și sprijiniți un regim ce constituie, de mult timp, antireclama socialismului și factorul determinant al emigrării românilor și naționalităților conlocuitoare spre Occident. Sentimentele antisovietice vor recupera terenul pierdut în România.

Rugăm Guvernul Uniunii Sovietice să-și reconsidere atitudinea față de acești refugiați ce caută ospitalitatea și sprijinul țării Dvs. O gravă eroare, deopotrivă dăunătoare U.R.S.S., dar și poporului român, trebuie evitată.

Deoarece trăim pe teritoriul maghiar, în relativ largă libertate, noi, refugiații români și maghiari, cetățenii ai României, avem datoria patriotică de a vă aduce la cunoștință preocuparea și emoția noastră la aflarea acestor evenimente.

Sperăm ca intervenția noastră să fie înțeleasă ca aparînd interesele politice de durată ale poporului român și sovietic.

Refugiații români din Budapesta, la 18 iulie 1988

Sub culorile ROMÂNIEI LIBERE

continuare din pag.1

vernelor lumii se ridică ci, vocea lor, a refugiaților români din Ungaria, frații lor adevărați și liberi!

Sub asaltul acestor minunați fii ai României, se năruiesc toate legendele privind așazisa pasivitate și lipsă de solidaritate a românilor.

Cu numai patru luni în urmă, "România Liberă" avea în Ungaria doi membri. Azi există o filială la Budapesta, în jurul căreia gravitează trei sute de persoane. Și numărul lor este în continuă creștere.

Avalanșa s-a pornit. Asociații, grupuri și diverse mișcări de opoziție nasc zilnic în țară. Sfirșitul tiraniei stă în mâinile noastre, ale tuturor! Și este aproape!

-Cornel Roșca-

SE DISTRIBUIE "ROMANIA LIBERA" LA BUDAPESTA. SA NE IMAGINAM SCENA ACEASTA LA BUCURESTI

SCRISOARE

Viena, 28 Iulie 1988

Stimate domnule Rațiu, stimați compatrioți din Lumea Liberă,

Citeva mii de cetățeni români se găsesc, într-o situație extrem de precară, pe teritoriul Ungariei. Lipsa drepturilor politice, tirania unui regim comunist dintre cele mai reacționare și anacronice, rezultatele sale economice și ura față de propriii cetățeni, sînt cauzele actualului exod spre Ungaria.

Sub presiunea opiniei publice și îndeosebi a opoziției democratice maghiare, autoritățile comuniste de la Budapesta au decis să admită dreptul acestor nefericiți de a nu se mai întoarce în România și să tolereze lupta lor politică îndreptată împotriva regimului de la București. Posibilitățile oficiale de ajutorare sînt extrem de reduse iar confrății dvs. trăiesc într-o neagră mizerie. Dorința lor de a ajunge în lumea liberă, precum și necunoașterea limbii maghiare, împiedică direct asupra drepturilor și posibilităților lor de supraviețuire în Ungaria. Sintem refugiați fără statut legal, ceea ce frizează vagabondajul. În aceste condiții, patriotismul, curajul, lupta și rezultatele politice dobîndite de acești oameni sînt magnifice și pilduitoare.

Eroii noștri din Ungaria trăiesc din mila și simpatia maghiarilor, în timp ce mulți confrăți de-ai lor, aflați în libertate, ignoră sau se eschivează de a veni, după puterile fiecăruia, în ajutorul lor.

Efortul și omenia Uniunii Mondiale a Românilor Liberi merită, în acest context, o prețuire aparte, fiind singura organizație a românilor din exil care a înțeles să nu precupească nimic pentru ușurarea și rezolvarea situației celor din Ungaria. În tumultul inutililor lupte interne ce fărîșitează și slabesc exilul românesc, făcîndu-l vulnerabil și inconsistent politic, UMRL a găsit înțelepciunea și curajul de a se privi spre țară și spre cei refugiați în Ungaria, făcîndu-și o datorie din a-i ajuta să supraviețuiască și să scape din lumea comunistă. Datorită grijii UMRL, moralul celor rămași în Ungaria cunoaște un reviriment spectaculos. Sub sigla UMRL-ului, acești cetățeni români și, alături de ei, toți cei aflați în țară, înțeleg că exilul românesc își orientează atenția și acțiunea spre curmarea tragediei lor.

Paștul că după patrușprezece luni de luptă politică, noi, Cornel și Doina Roșca, inițiatorii mișcării "România Liberă" și a organizației refugiaților români din Ungaria, ne aflăm în Occident, cu concursul exclusiv al UMRL, face să crească și mai mult încrederea acestor refugiați în posibilitățile și buna credință a exilului românesc.

Am părăsit Budapesta, lăsînd acolo o organizație puternică, activă politic și bine structurată, cu un moral ridicat. Compatrioții noștri, rămași în Ungaria, m-au rugat să vă transmit întreaga lor recunoștință pentru ajutorul acordat, încrederea și hotărîrea lor de a lupta pentru obiectivele Uniunii Mondiale a Românilor Liberi.

Pilda României Libere, sprijinul nelimitat pe care această organizație îl are din partea UMRL, sînt argumentele curajului tuturor românilor în lupta împotriva regimului azi la putere în România. În Unitate rezidă forța și succesul luptei pentru reinstaurarea democrației în România. Tandemul România Liberă-UMRL se constituie astăzi în cea mai de temut armă îndreptată împotriva regimului de la București.

Personal, aduc mulțumirile mele domnului Rațiu, Uniunii Mondiale a Românilor Liberi și tuturor românilor de bine, sprijinitori de azi și de mâine ai luptei pentru reală democrație în România.

Cornel Roșca,

Noi ajutoare U.M.R.L.

Vineri, 26 Iulie, a sosit la Budapesta, din partea Filialei germane a UMRL, dl. dr. Alexandru Munteanu, însoțit de două mașini tixite cu ajutoare vestimentare, medicamente și bani pentru refugiați. Cei o sută cincizeci de mii de forinți au lăsat o puternică impresie.

În fața preferinței majorității refugiaților, nu s-au cumpărat alimente, ci s-au împartit cîte 700 Ft. fiecărui refugiat, luni, 25 Iulie, după ce sîmbătă s-a procedat la împărțirea ajutoarelor vestimentare, celor germane, adăugîndu-li-se o uriașă cantitate, sosită în chiar dimineața acelei zile, cu o camionetă, din Anglia.

Ajutoarele materiale și bănești au fost predate Comitetului România Liberă pentru problemele refugiaților și ele au fost urgent distribuite, fără a se face nici o discriminare între solicitanți, optzeci de ani, străini de grupul nostru, făcîndu-și apariția și primîndu-și ajutorul.

De altfel, grupul deja impunător al refugiaților, ce se adună zilnic la Forum, sporește zilnic, ca o recunoaștere a bunei munci organizatorice și politice desfășurată în interiorul acestui nucleu românesc, infirmînd, astfel, reputația falsă pe care o au românii în mințile superficiale ale unor occidentali.

Simpatia cu care au fost înconjurat domniul Sandu Pobreznic și Michael Panter, cunoștințe dragi și apropiate refugiaților din Budapesta, au șters ușoara umbră lăsată de delegația de medici ai d-lui Munteanu. Numeroși refugiați reproșează acestora o teamă exagerată față de agenții de securitate ce ne su-

praveghează și fotografiază toate înfîlnirile de la Forum. Mai gravă ni se pare lipsa de grijă profesională față de sănătatea subrezită a multor refugiați. Oamenii așteptau un consult, fie el și superficial. Este adevărat că au fost aduse diverse medicamente, în valoare de 15 mii de mărci, dar nu Comitetul este cel mai competent for de diagnostic și tratament. Solicitînd în scris bolnavilor descrierea afecțiunilor de care suferă, dl. dr. Munteanu a înmînat d-lui Roșca aceste înscrisuri, cu rugămîntea de a-i se trimite o situație centralizată (!) Domnul Roșca a fost luni de zile sfătuit, duhovnic, naș, judecător, ambasador, jurnalist, purtător de cuvînt, organizatorul politic al acestor refugiați, dar medic, niciodată. Și nici n-ar putea deveni.

Facem acest reproș pentru ca data viitoare să fim siguri că nu se va mai repeta. Totodată vrem să oferim pilda noastră, oamenii într-a-devar expuși și fără nici o apărare, pentru a consolida curajul celor ce ne vizitează. Dacă este cazul, putem oferi și voluntari, în scopul asigurării pazei personale. Dar vrem să se știe că Ungaria nu-i Nicaragua, Angola sau Liban, iar faptul că există organizații și liberi, dovedește pertinena acestei judecări.

Cele șaptezeci și nouă de adeziuni noi la UMRL, dovedesc succesul politic și umanitar dobîndit de Uniune, încrederea pe care refugiații români din Ungaria o acordă românilor liberi din Occident. Șovăielile și stîngăciile debutului sînt inerente și, pentru atît, nu se compromite o acțiune frumoasă.

CORNEL și DOINA ROȘCA au sosit la VIENA

Prin grija UMRL, familia Roșca a părăsit Ungaria marți, 26 Iulie, după o activitate rodnică depusă pe parcursul a patrușprezece luni, din care, unsprezece, în clandestinitate.

Despărțirea a fost precipitată și n-a permis celor plecați decît imprimarea pe bandă de magnetofon a unui mesaj de bunrămas, mesaj facut cunoscut în seara zilei de 27 Iulie, de dl. Părvu, la Forum, acolo unde, aștepta luni, a putut fi ascultat sfatul și cuvîntul liderului României Libere.

Prin plecarea în Vest a familiei

Roșca, mișcarea România Liberă nu va pierde din forță caci, dl. Părvu Virgil, împreună cu membrii Comitetului grupării noastre, vor continua să a-pere interesele și aspirațiile celor aflați în țară, precum și a refugiaților din Ungaria.

O voce competentă și autorizată vine să se adauge celor deja existente în Occident, contribuind astfel la promovarea cauzei românești. Părăsînd Ungaria, dl. Roșca nu i-a abandonat pe refugiați, după cum, părăsînd România, nu i-a abandonat pe români. Bimpotrivă.

BOTEZUL

Cei mai tineri doi refugiați români, Alexandru Ciocea și Cornelia Ciocoi, ambii născuți în luna mai, la Budapesta, au fost botezați duminică 24 iulie, la Biserica Ortodoxă din Felső tér.

Služba de duminică încă nu se încheiase când, la poarta bisericii, se strinseseră o mulțime de aproximativ o sută de refugiați ce așteptau nerăbdători să asiste la solemnul eveniment. Alături de ei, semnând prezența discretă a familiei d-nei Gabriela Lengel, ființă de mare suflet și caracter, unul din animatorii Venedék Pizzotság-ului neoficial, care, nevorbindu-ne limba, ne simte suferința și face singură tot atât bine românilor cât o biserică întregă. Mai era prezent, alături de noi, inimosul și nenorocosul editor al revistei samizdat maghiară "Hiany", dl. Antal Vászárhely, precum și alți ciziva reprezentanți ai opoziției maghiare, oameni care prin devotamentul lor dezinteresat binemerită a fi considerați frați ai românilor.

Întimplarea a vrut ca doi reporteri suedezi să se amestece printre refugiați, profitând de rarissima șansa de a scrie despre problemele politice dar și cele omenești ale refugiaților români, trăind în pribegie, în Ungaria.

Mulți cunoșteau această frumoasă biserică încă din Duminica Paștilor când, preotul ortodox român, Mihai Anghel a oficiat alături de bonomul și zimbitorul Paroh localnic, adăugând cîntărilor bisericesti în greacă și refrene în limba și după ritul ortodox român.

Deși participarea a fost mai numeroasă acum decât atunci, suferințele ne-au unit între timp, ceea ce explică atmosfera firească și inti-

mă a evenimentului, cu toții formând o mare și neobișnuită familie. Biserica, adesea pustie, din pricina numărului mic de localnici ortodocși, devenise brusc neînchipuitoare. Preotul maghiar ne vorbea, emoționat, în germană, rusă, greacă, maghiară, intervențiile sale în limba română, lufindu-ne de fiecare dată prin surprindere, înveselindu-ne prin ineditul și straniețata accentului.

Copiii, născuți în împrejurări puțin obișnuite, au avut parte de nași neobișnuiți, la propriu și la figurat: Doina și Cornel Roșca, nași și ai României Libere, și Sandu Fobercnic, președintele filialei engleze a UMSK, sosit de la Londra. Toți trei aflau la prima lor experiență de acest fel.

Stîngăciile nașilor au fost îndreptate cu jovialitate de preot și totul a decurs firesc, după datină. Chiar și faptul că, de două ori, Cornelia a udat rochia nașei, în timp ce Alexandru s-a abținut, ca un bărbat, a intrat în firescul aceluia zile.

Pipetele la contactul cu apa și somnul sănătos ce a urmat, au reprezentat contribuția micuților la e-moția generală. Odată încheiat ritualul, participanții sau pozat în fața altarului, după care au pornit să sărbătorească lumeste evenimentul în micuțul local numit "Két Bagoly".

Cadoul poeziei maghiare a prefațat evenimentul relatat, constînd în închirierea, pe spezele maghiarilor, a unui apartament pentru părinți și copii, pe toata durata șederii lor în Ungaria. Există gesturi care nu se uită, ci se adaugă în memoria colectivă a prieteniei dintre români și unguri. Aceasta este unul dintre ele.

Unde sfirșește CORTINA DE FIER?

Imaginați-vă următoarea scenă absurdă: un pachetot se scufundă undeva, în proximitatea unei țări riverane. Nefericirii pasageri se zbat în apele învolburate și reci ale oceanului. După un timp, numărul capetelor risipite pe imensitatea lichidă începe să diminueze căci forțele disperatelor secđuiesc rapid.

Odată, apare la orizont o ambarcațiune a patrului de coastă. În mințile comprimate de spaimă și efort ale naufragiaților încolțește, crește și debordează, instantaneu, speranța. Zbateri haotice de pînă la ciumă, pentru menținerea la suprafața valurilor, îi ia locul o încordare supremă, precis direcționată. Cine va izbuti să ajungă la acea ambarcațiune, va fi salvat.

Să mai admitem că marinarii vasului de coastă nu se îndreaptă spre locul naufragiului ci așteaptă impasibili, gestul salvator fiind considerat ca un fel de premiu, de recompensă, o recunoaștere a postecori a unor calități fizice și psihice deosebite, verificate în împrejurări dramatice.

Parcă că se scurge o veșnicie, iar pentru cel în luptă cu moartea chiar trece o veșnicie pînă cînd izbutește, cu respirația hașurată de efort, să atingă cu virul degetelor chila lancoasă, acoperită cu alge, scoici și crustacee, a vasului. Sub privirile de un albastru arian indiferent, eroal nostru se cațără, se tîrîie și se prăbuște epuizat și fericit pe puntea vasului. Este salvat! Pețele altor naufragiați se disting sălțino, în apropiere, odată cu valurile.

Legea am admis suficient absurd pentru a mai admite și scena finală, demnă de imaginația unui Eugen Ionescu.

Vă aflați în apele teritoriale ale unei țări libere și democratice - ananșă neutru comandantul vasului. Vă rog să prezentați pașaportul și viza de intrare în țara noastră.

-Regret nespun, dar eu sint naufragiat. Nu am documente de călătorie și eu sint mai puțin vizat.

-Sof Atunci va trebui să vă înalțoați în apele internaționale, mor-mbie capitanul și, adresîndu-se pig-

meilor incoifați, cu epoleți și incicne, ordonă fără ezitare: "In apă cu ell".

Scenariul acesta nu este rodul unei minți bolnave ci, rezultatul tratării realității cu mijloacele persuasive ale parabolei. Am ilustrat în felul acesta abjectul serviciu pe care funcționarii vamali ai unei țări libere înțeleg să-l ofere naufragiaților unui sistem sociopolitic muribund, ajunși în fața lor, upă luni de cumpite încercări din care s-au desprins, finalmente, în învingători la Pirus.

Sîntem convinși că lucrările se petrec întocmai de foarte multă vreme și vor continua la fel, dacă nu vom atrage atenția asupra inumanului tratament rezervat refugiaților români la întîlnirea lor cu autoritățile vamale și grănicerești austriece.

Că lumea liberă pornește anevoie acțiuni concrete menite a ușura destinele năpăstuiților de dincolo de Cortina de Fier, admitem, deși nu înțelegem.

Că refugiaților li se pretinde a proba calitatea de refugiat politic, admitem, deși nu prea înțelegem. In-săși opțiunea exprimată este un gest politic, platit cu suferințe și riscuri considerabile.

Că unii sint etichetați refugiați economici, admitem, deși nu prea înțelegem. Condițiile economice mizere sint datorate tot factorilor politici discreționari, sistemului politic în vigoare și nu leneviei sau secetei.

A pretinde însă unor refugiați plecați în lume, fără aprobarea autorităților ceaușiste, să posede acte legale, eliberate tocmai de tem-nicierii de care abia au scăpat, este culmea birocratiei. De fapt avem motive să-i deplîngem pe acești funcționari. Noi sîntem închigi în țara noastră dar ei sint incuiați. Noi am evadat, dar-ei...

Și o ultimă întrebare: nu cumva Cortina de Fier este de fapt mai groasă decît lasă manualele de geopolitică să se înțeleagă, ea acoperînd o fișie de 20 km. în interiorul lumii libere, cel puțin de-a lungul frontierei austriece?

Ar fi păcat.
Este păcat.

Despre ROMÂNIA LIBERĂ interviu

Vă prezentăm, în continuare, fragmente dintr-un foarte lung interviu realizat cu Cornel Roșca, la Budapesta, pe marginea Grupării și samizdatului "România Liberă".

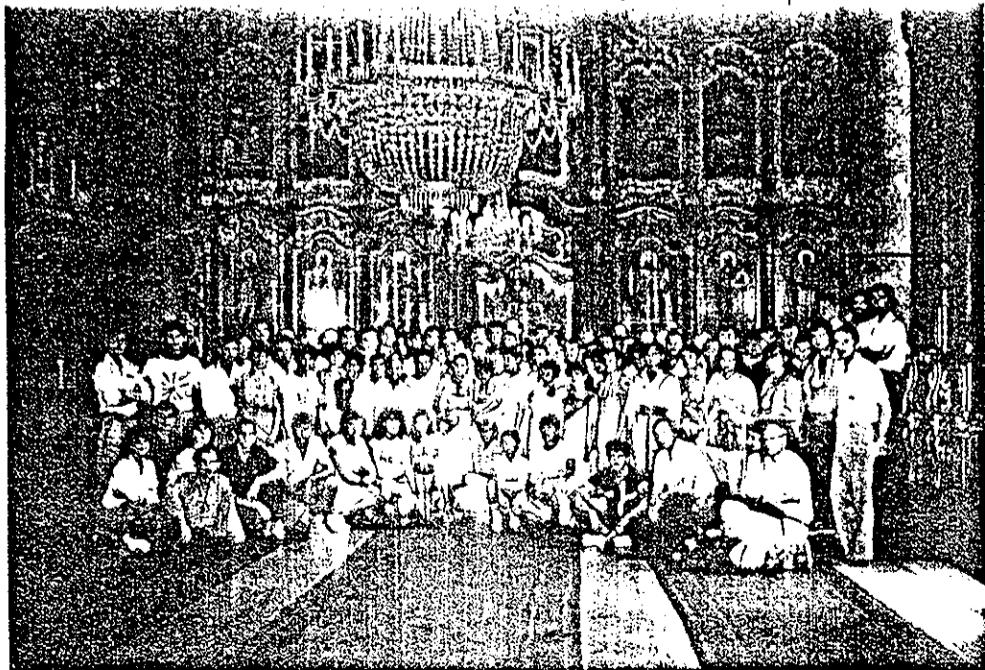
Marcel Mariu: -Ma voi face în, cele ce urmează, ecoul interesului celor ce nu cunosc Gruparea "România Liberă" decît vag, de la distanță, dar au avut prilejul să parcurgă primele numere ale ziarului grupării.

Prima observație: "România Liberă" ar fi fost poate un nume potrivit dar, din păcate, acest titlu trimite prea ușor la cotidianul comunist ce apare la București. Confuzia este iminentă. Îmi amintesc de un participant maghiar la demonstrația din 27 Iunie, care a avut loc la Budapesta, și care se scita febril încercînd să convingă pe organizatori că "România Liberă" este numele cel mai potrivit pentru ziarul nostru și că românii prezenti sub acest nume în Piața Eroilor, sint o insultă adusă celorlalți participanți.

Cornel Roșca: -Îmi amintesc și eu de acel maghiar. Considerînd retrospectiv faptele, omul acela era un provocator. Încearca să creeze ceruță și m-am temut o clipă de reacția mulțimii care este întotdeauna greu de prevăzut iar, odată pornită pe un făgaș nesănătos, greu de stăvilit.

Intervenția notorietăților opoziției democratice maghiare, mă gîndesc aici în primul rînd la poetul Csorri și la filozoful Ara-Kovacs, ce s-au aflat permanent în mijlocul nostru, a dezamorsat prompt această manevră dușmanoasă, potențial periculoasă. Ulterior, într-o conferință de presă, Ara-Kovacs a interpellat agresiv, pentru cele întîmplate, pe unul din principalii vorbitori la acel miting, personaj avizat asupra prezenței și rolului grupării "România Liberă" în Ungaria, dar și autor al unei penibile luări de poziție, cu prilejul Forumului Democrat Maghiar din 6 martie 1988 cînd, în completă disonanță cu restul vorți-

continuare în pag.4

continuare din pag. 3

torilor, acesta declarare textual: "Admit egalitatea juridică dintre români și maghiari, ca om al legii, dar nu pot admite că cele două popoare sînt egale din punct de vedere moral". Pentru această atitudine, vorbitorul a fost pronț sancționat, chiar și oficialul Magyar Nemzet adresându-i un pamflet usturător.

Intimplarea ne permite trei concluzii valabile:

1) Există în Ungaria și curente ostile românilor iar politica minoritară a regimului Ceaușescu nu face decât să activeze și să determine aceste tendințe dăunătoare.

2) Pactul cu provocarea a egalat cu promptitudine dovedește ponderea pe care o dețin realității în mișcarea de opoziție, precum și orientarea maselor de maghiari spre atitudinea lucidă și civilizată.

3) Existența și activitatea grupării noastre rămân încă în zona periferică a cunoștințelor politice ale maghiarilor, fiind cunoscute mai mult autorităților, opoziției și organelor de presă.

Revenind la numele grupării și samizdatului nostru, el este cit se poate de nimerit, avînd în vedere obiectivele pentru care milităm. A evita acest nume doar pentru că există un cotidian la București care nu îl merită și nu-l onorează, este o copilărie. Este ca și cum am gătui mîine pe toți purtătorii numelui de Ceaușescu. Numele "România Liberă" reprezintă un handicap dar noi avem datoria de a-l depăși, binemeritînd.

MM - În numerele anterioare, unele articole au pierdut din tinută datorită lipsei de coerență și a unor erori de tipar.

CR - Nu sîntem ziaristi calificați. Pentru noi contează subiectul care, uneori, poate părea mărunț. Excesele sînt datorate temperamentului redactorilor respectiv precum și euforiei momentului, șanse de a putea, în sfîrșit, spune ce ai pe suflet de foarte multă vreme. Critica este fondată, dar cred că doar timpul va opera reparațiile necesare.

Tu însuși ai scris expresii pitorești ca: "babe la uluci", "caznice cu pretenții universitare" într-un articol foarte bun. Înțeleg însă că azi vrei să vorbești de pe pozițiile eventualelor noastre detractori.

MM - Ai intuit exact. Următoarea observație: conținutul unor articole este oarecum contradictoriu. Chiar în interiorul aceluiași număr sesizăm articole, afirmații sau mesaje contradictorii. De fapt cum sînt uncurii așa cum apar ei în primul număr al României Libere și în următoarele, adică generoși, spontani și solidari cu românii sau duplici? Iar meschinii și venali cum rezultă din flashurile cu Nemeth Geza și din interviuri ca "Prețul libertății" de rîdă?

CR - Ca popor, ungurii sînt exaltați, generoși și solidari în suferință cu noi, cei sosiți din România, joc de cuvinte în maghiară care se traduce trist, dar coincidența face, deșul de potrivimania ruinelor, fapt este că ne deschid ușile și sîntem cașpeții lor. În general ocolesc cu mult tact subiectele istorice minate.

Desigur, există și indivizi ce afirmă trăsăturile dominante descrise aici. Ar fi o eroare să generalizăm aceste cazuri. Ele trebuiesc cunoscute pentru a le izola și a învîsa din propriile noastre eșecuri.

Ungaria a făcut deja un gest unic și plin de importanță, acceptîndu-ne pe teritoriul ei. Nu și-a luat niciodată angajamentul să ne întreprindă ca pensionari, să ne garanteze confortul sau să ne faciliteze plecarea în Occident. Fiecare este liber să rămîna în Ungaria și să se descurce. Trebuie să ne descurcăm aici, la fel ca în Occident. Am pornit la un drum greu, să ne ducem dar crucea!

Interviuri ca "Prețul libertății" demonstrează două lucruri. Primul, că situația din țară este atât de insuportabilă încît ne pierdem, în masă, echilibrul și pornim, cu orice risc, în lumea largă, bînuind-o mai capitală decît propria noastră patrie. Iarăși nu de mult, era relativ corectă afirmația că se scurgea în Occident materie cenușie. Ei bine, aci plouă și talpa țării, oameni simpli, posesori ai unei limbi române străvechi, oameni fără o calificare deosebită, țărani, muncitori, mulți dintre ei avînd vîrsta critică de peste patruzeci și cinci de ani. În cel de-al doilea rînd, dorim să subliniem totală ignoranța și lipsa de pregătire pentru încercările dure care ne așteaptă.

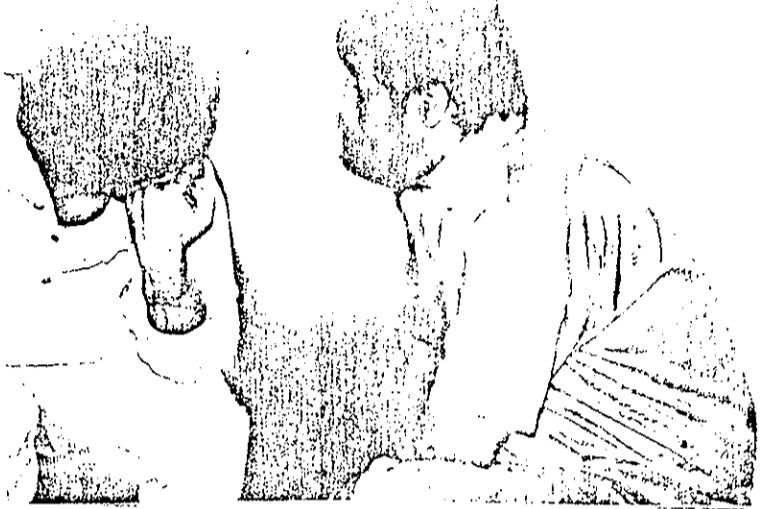
Însumăm apeluri disperante confrărilor noastre din exil, cerîndu-le ajutorul. Adevărul este că atunci cînd am luat hotărîrea de a ne părăsi țara, nu am făcut-o conștienți pe sprijinul maghiarilor sau al evilașilor și ce aceea ar trebui să fie

recunoșcitori cînd îl cîmpătăm, indiferent în ce măsură, căci nimeni nu ne-a chemat în Ungaria.

Prețul libertății este un titlu foarte nimerit căci ceea ce vom dobîndi, odată ajunși în Occident, este libertatea, termen ce nu este sinonim cu bunăstarea sau fericirea.

Din contactele pe care le am cu cei deja ajunși în Austria și chiar în America, am desprins regretul tuturor după Ungaria. Mulți considerau Ungaria drept o închisoare. Azi, îi duc gîrul deși, poate, sînt mai bine hrăniți și îmbrîcați decît erau aici. Sau, mai știi?

MM - Meritele samizdatului "România Liberă" sînt cîștigate prin faptul că apare la Budapesta. Samizdatele poloneze, cehe, maghiare și rusești apar în țările respective.

CR - Într-adevăr, dar și gradul de libertate este altul în acele țări și nu datorită apariției samizdatelor, ci invers.

Regimul Ceaușescu și-a propus să facă imposibilă apariția oricărui publicat samizdat, nu doar suprimarea eventualelor apariții. Pentru aceasta, securitatea română a luat sub strict control fabricarea și utilizarea materialelor tipografice, înregistrarea și actualizarea conținutului caracteristicilor tuturor mașinilor de scris din țară și controlarea prin oamenii ei mașinile de copiat și atelierile de confecționat ștampile. Tot în sarcina securității cade și depistarea și interceptarea cîrilor de difuzare. Pără circulație, orice samizdat rămîne un hobby personal sau de grup.

Securitatea maghiară nu funcționează mai prost decît cea română. Ea știe multe, dar intervine foarte rar.

Este mult mai greu pentru o mîină de români, și accepția refugiați, să scoată un samizdat la Budapesta, decît le este maghiarilor autohtoni. Nu ne considerăm mai prejos ungurilor sau polonezilor pentru faptul că "România Liberă" apare la Budapesta.

MM - Este răspîndită impresia că "România Liberă" apare cu sprijinul opoziției maghiare, ceea ce nu este deloc orolul niciunui român.

CR - Impresia este cu totul nefondată. Reporterii francezi de la RFI și de la "Le Monde" pot să confirme. În țara Europei Libere această imagine, căci acolo s-a afirmat că samizdatul nostru ar apărea într-o tipografie clandestină maghiară. În realitate el este rezultatul eforturilor exclusiv românești, fiecare număr fiind realizat, la propriu, în bucătăria marelui altor case conspirative, de un grup dăruit de români.

MM - De fapt cum se produce ziarul?

CR - Mai întîi scriem textele, executăm caricaturile și alegem fotografiile.

În faza următoare procedăm la colanarea textelor, apoi le dactilografăm. Textul dactilografat îl corectăm, punînd semnele diacritice și apoi îl micșorăm la xerox.

Textele micșorate le decupăm și le așezăm în pagină, lăsînd loc pentru fotografiile, caricaturile și titlurile, acestea din urmă fiind realizate cu ajutorul Vitolitului sau al unor gabioane speciale. Rezultatul se xeroxează, se corectează, ștergînd cu alb orice urma de decupare. Pe această copie lipim fotografiile și caricaturile și, din nou, la xerox. De data aceasta pentru realizarea ziarului propriu-zis, în cea. 200 exemplare.

Trebuie spus că ziarul se distribuie gratuit, cheltuielile fiind suportate inițial doar de Gruparea România Liberă iar, în ultimul timp, și de URKL care ne-a procurat materialul jurnalistic necesar: mașina de scris, magnetofon, aparat de fotografiat, hirtie xerox, fiind dispus să ne doteze și cu mașina xerox propriu-zisă. La asemenea, URKL ne sprijină financiar.

Ziarul se distribuie la Budapesta, în Occident și în România. Avem deja și reacții din țară, de la cititori din Cluj, Brașov, Timișoara și București.

MM - Ziarul ajunge și la Ministerul de Interne?

CR - Mai mult ca sigur. Lucrătorii Ministerului de Interne îl pot procura din Budapesta, relativ ușor. Coincidența face să găsești aici și multe ziare și destui lucrători.

MM - S-ar părea că atât gruparea, cît și ziarul sînt considerate, în unele cercuri, ca fiind promaghiare. Ce răsună acestora?

CR - Gruparea și ziarul sînt, în mod inerent, implicate și în conflictul ce opune pe maghiari regimului de la București. Noi sîntem prodemocra-

ți și proeuropate. Prin urmare, în acest conflict, așdem ca promaghiari deoarece accepția atacă de pe poziții necerțite un regim funcianarizat și nedemocratic, un regim revolutar. Dacă aici mai adăugăm preferința și respectul nostru pentru țara și încă firava democrație și libertate maghiară, prima cu care ne-am întîlnit, părăsind România, "promaghiarismul" nostru devine "imagine". Noi am fi preferat să fim americani, germani sau francezi etc. Dar ce face Occidentul pentru a curma rușinea Europei?

MM - În țară, oficialitățile vă consideră detractori și reactizat cu "România Liberă". Cum tem că și în Occident sînt unii români care sîndușe astfel.

CR - Dar de ce nu se aduc învinuiri ca acestora și ungurilor?

A face pace și a-și respecta dăganul de ieri, nu este o trădare. Și de fapt, dăganii au fost străbunii noștri. Noi nu simțim în unguri niște dăganii și bănuiesc că nici ei în noi.

Ar fi o greșală, să trîim permanent cu sentimentul că avem de plătit niște polițe ungurilor. Politica aceasta este perdanță și în primul rînd românii vor avea de regretat, în viitor, pentru sovinișmul actualului lor regim.

Să revenim la acuzația de trădare. Am cedat noi în problema Ardealului, problemă care de altfel nici nu se pune în Ungaria? Ozișia noastră este într-o echivocană datorită Ungariei tăcînt, dar datorită ungurilor maghiari, germanii și sîrbilor maghiari, omenie, egalitate (nu numai întru mizerie) și libertate de vorbire și chiar a-și sprijini să se alieze maghiari, germani sau sîrbi.

În ceea ce-i privește pe acei reprezentanți ai Exilului românesc care ne-ar putea considera trădători, constatăm dar cu tristețe cît sînt de imușiți în gîndire cu Ceaușescu, pe care pretind că-l combat.

În realitate lui Ceaușescu puțin îi pasă și de români și de unguri. El are nevoie de o puternică diversione, pentru a distra atenția de la planurile sale criminale și de la responsabilitatea sa pentru eșecurile economice și politice răsunătoare ale României. Dacă este să plătim într-adevăr polițe istorice, de ce nu ne răfuim cu Turcia sau cu Uniunea Sovietică?

Nu pretindem să scoatem baionetele împotriva U.R.S.S. ci, doar să ne mutăm, în felul "Tinerei cu dreptul să știe" - că avem multe alianțe de țări ce trîiesc uități și, niciuna din vîna lor, ruși de trunchiul națiunii. De ce lășăm ungurii "meritul" de a avea, în confrății lor ardeleni, "cea mai numeroasă minoritate" din Europa, cînd noi, românii, am pierdut mai mult decît dușii, pe lângă de maghiari ca reprezentînd "recordul european al singurării unei națiuni"?

Trăitorul al memoriei neamului este regimul de la București. Noi ne revoltăm doar meritul de a fi trăitorii țării și omenia impuse cu țara în România.

MM - Cum gasești ocaziile stîrnite în Occident în urma conflictului deschis dintre Budapesta și București?

CR - Pactul cu Budapesta a atîndat țecerea este, în sine, mutația politică cea mai importantă petrecută în zona. Așteptăm să se pronunțe și Moscova, căci prea mult timp a fost tolerată oribila stare de lucruri din România.

Împă pîrerea mea, doar blocul țărilor socialiste poate influența evoluția situației politice românești. Ele pot lua răsunul Ceaușescu pretextul comunicării în numele cărui să petrec la noi cele mai aterante acțiuni și cele mai oribile atrocități. Un soi de excomunicare, dacă se poate spune așa. Această denunțare ar distîrî mult în ochii poporului și cei ai membrilor aparatului de partid, pentru a nu mai vorbi de armată și miliție. Trebuie afirmat în clar că puterea în România a fost uzurpată și deturată de la rosturile ei de către familia Ceaușescu. Irea de conștința la noi regimul actual, cu socializmul, iar țecerea vecinilor întîrește conștința, dezarmînd factorii ce ar putea interveni.

Budapesta a făcut un serviciu util, atrînd atenția asupra celor ce se întimplă în România, iste și interesată, avînd de așezat o minoritate maghiară importantă. Maghiarii au privirile îndreptate spre România și, prin ei, întreaga comunitate internațională ne privește.

Trebuie subliniat aici că maghiarii au declarat și demonstrat că nu reproșază nimic românilor, înamicul pe care-l combat și-l detestă fiind regimul Ceaușescu.

Ei nu afirmă, ca maghiarii din Occident, că doar ungurii sînt oprimați și numai satele lor, din Ardeal, vor fi distruse, că românii sînt naționa-liști și sovini. La Budapesta se consideră că întreg poporul României este victima regimului Ceaușescu.

Expresia de "conflict maghiar-român" este abuzivă, aducînd apă la moara cercurilor naționaliste și soviniște maghiare și românești. În realitate, conflictul este purtat între maghiari, sprijiniți pasiv de toți locuitorii României și activ de către refugiații români aflați în Ungaria, pe de o parte, și regimul Ceaușescu, singur, pe de altă parte. Folosînd nefericită expresia de "conflict româno-maghiar" pe lângă faptul că acreditează un neadevăr periculos, legitîmă identitatea "regim-popor" ceea ce lezează sentimentele naționalelor de oprimați din România.

Treba întreaga din Occident vorbește despre un "conflict româno-maghiar", Europa Liberă a preluat expresia ajunsa comună și, prin uz, se răspîndește o mare eroare.

Noi ne străduim să combatem Eucureștiul și să dovedim că românii, ca popor, nu pot fi conștințați cu un regim care lor înșile le rapună.

Mai ales cu prilejul demonstrației din 27 iunie, maghiarii au subliniat intens că ei protestează nu împotriva poporului român, ci împotriva regimului la putere în România. De altfel, faptul că maghiarii originarii din România aderă în număr mare la organizații românești, cum ar fi "Uniunea Mondială a Românilor Liberi" și "România Liberă", dovedesc că dăganul nostru, al românilor și maghiarilor, este regimul de dictatură. Obiectivele organizațiilor democratice românești dau satisfacție completă minoritarilor.

O altă covădă a solidarității ce unește pe românii și ungurii din România este faptul deosebit de semnificativ că regimul politic de la București a fost incapabil să organizeze o contrademonstrație de prestigiu, în replică la cea care a avut loc la Budapesta. N-a putut-o face nici la Tîrgu Mureș, nici la Cluj și nici măcar la București, deși cum n-ar putea-o face nicăieri în alta parte.

Privim cu mîinare la prietenii și aliații noștri maghiari, dar ne dorim că în Occident, într-un efort pe cît de generos, pe atît de tendențios, unele cercuri maghiare afirmă mai multe și mai necesitate lucruri despre românii în general, decît ar îndrîzni s-o facă chiar cei mai subiectivi și extremiști maghiari din Ungaria. Nu-i posibil ca cei aflați departe, în Occident, să cunoscă situația mai bine decît cei care se confruntă cu ea și, deci, n-au dreptul să acuze cu ușurință, dar în mod vehement, un popor întreg. Niște sovini și naționaliști nu au dreptul moral de a critica rezistivă govine și naționaliste precum cei ai lui Ceaușescu, observățiile valabile și pentru unguri dar și pentru români.

MM - Nu crezi că uncurii ne folosesc de prezența și activitatea politică a refugiaților români pentru a-și atrage atenția poliției dăunătoare României?

Libera și liniștita Viena

După ce ni cunoscut și îndrăgit Budapesta, odată ajuns la Viena, pare că nu ești obligat să schimbi decât unitatea de măsură, într-atât de asemănătoare sînt cele două capitale. Nu atît ca spațiu, cît în densitate, Budapesta pare un kerület al Vienei. Aceleași ordine germanici, același gust nehotărît între goticul sever și barocul lasciv. Mai aerisită, mai imperială, Viena pare mai puțin populată. Aceleași trăsuri folclorice pentru turiști, aceleași tramvaie retro, aceeași populație canină cosmopolită. Mai multe și mai impunătoare piețe, domuri, cariatide și grupuri statuare superbe și complectate pe care le privești uluit și cu recunoștință, ca nu au fost ridicate la București, pentru a cădea pradă desfrului arhitectonic proletcultist...

Schimbind țara, nu schimbi cu totul și limba, căci pe străzi auzi vorbindu-se ungereste, magarine nemăsurate invitîndu-ne cu anunțul: "magyarul beszélnék".

În lipsa contrastului munte-șes, de care se bucură Budapesta, vienezii au înțeles să rezerveze, în inima orașului, grădini publice superbe, mici Gellert-uri pe orizontala, pe care arterele rutiere, betonul și sticla noilor edificii le oculesc cu reverență, formînd odevrate insule de liniște atemporală în care sensibilitatea trecătorului se scaldă în idilicul scolelor demult uitate, plutind spre începuturile lumii. Genii ale muzicii, culturii sau artelor marțiale, în care istoria Austriei abundă ostentativ, celebrate în bronz sau piatră, răsar din mijlocul vegetației discret amenajate, pînă a fi pe acolo de cînd lumea, anii imprumutîndu-le pașina necesară confuziei savante cu școară și frunzișul copacilor. Căminii nevropăi se vîndecă de ură și grabă la umbra aleilor conducînd spre porticuri sau podete romantice, filigranate în piatră sau fier forjat, ori primesc îmbrățișarea razelor de soare, tolăniți pe iarbă, ca niște țărani osteniți și atipii în căpițe de fln proaspăt cosit, la ora toridă a prînzului. Crapii somnoroși și oțezi caută spre maluri apele puțin adînci și calde ale iazurilor artificiale de un verde schimbător, virsînd apa cu spînzările lor lunecoase, în timp ce rațe sălbatice plutesc ori se scufundă, nepăsătoare, sub oglinda tremurîndă a apei, insensibile la fotogenicul clipei... Șute

de porumbei se plimbă importanți printre picioarele privitorilor, ignorînd orice pericol, pînă a vedea în specia umană nu dușmani, nici prieteni, ci simple accidente de relief. Vrăbiile sînt blînde ca nișterii în altă parte. Frivesc, peste umărul participanților la un picnic, în coșul cu pline și, la prima pauză mai îndelungată, micii musafiri neșorțiți, rînduiți pe buza fariuriei, ciugulesc bucatele pe care le crezuseră prematur abandonate.

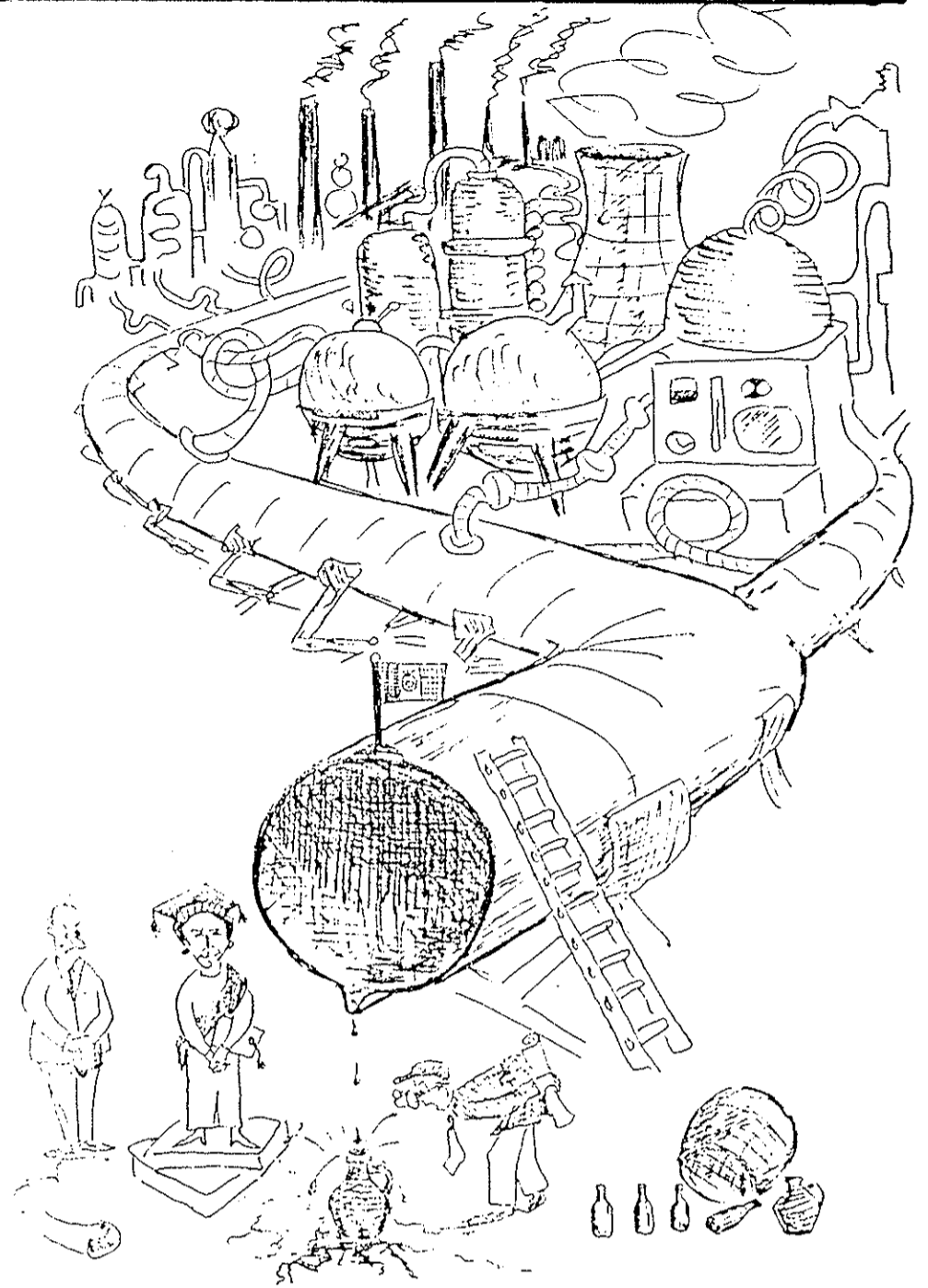
Prin parcurile vieneze te plimbi cu pioșenie, grijuliu să nu tulburi, cu vreun gest, pacea primordială ce domnește deplin acolo.

Nu străzile curate și mustind de istorie, nu frenezia și abundența vitrinelor, nu opulența palatelor și a muzeelor, nu lumea cosmopolită și babilonul de limbi auzite pe stradă, nu abundența și varietatea publicațiilor, nu lipsa de noimă a prețurilor îți întăresc convingerea că ai pătruns în lumea liberă, cît pacea și liniștea parcurilor vieneze, bîntuite de viețuitoare decomplexate, sălbatice, dar blînde. Tufa aceea, din mijlocul Vienei, la rădăcinile căreia o rață își clocește ouăle, în simbolul libertății Austriei, o libertate bizar dobîndită, prin rîvna, mordenitatea și rezistența la bătura a negociatorilor ei care, pe la mijlocul anilor cincizeci, au izbătit să impresioneze și să convingă pe stăpînii de atunci ai Kremlinului să-și retragă trupele de ocupație în schimbul neutralității țării.

Viena a fost la un pas de a deveni o altă Pragă iar austriezii un alt popor "devotat" cauzei leniniste, partidului unic, îndeplinirii și depășirii planurilor cincinale.

Cît de logică este apariția societății socialiste, ne-o dovedește Austria. Simțind zece ani florul de ghiță al stalinismului, pașnic eliberată Austria a tîșnit pe spirala progresului, propulsată de resorturile proprietății private și ale democrației parlamentare. Partidul ce ar fi putut deveni, cu "ajutorul" istoric al tancurilor sovietice, unic și atotputernic, partidul comunistilor, ocupînd azi, într-o Austrie liberă, un loc insignifiant.

Capriciile istoriei au făcut ca Budapesta să rămîne o Viena provincială, un kerület al Vienei, conștină astăzi la timpul trecut o rivalitate seculară ce apropia și separa concomitent cele două capitale prin venele cărora curge mereu același Dunăre albastră.

-Știi care este cel mai mare savant al tuturor timpurilor?

-??

-Academician-doctor-inginer Elena Ceaușescu, singura personalitate care a izbutit uluitoarea performanță de a transforma industria COXO-CRIMICĂ în industrie CHIXO-COMICĂ!!

PREȚUL LIBERTĂȚII

Cititorule din Vest, românule liber,

Cînd te așezi comod în fotoliu, cu paharul conținînd băutura preferată, pe mîsuță, la îndemînă și începi a te lecomanda videocasetofonul, sau televizorul în căutarea unui divertisment ușor, cînd te întinzi, seara, ostenit și sătul, pe patul tău, cînd îți iei dușul și cafeaua fierbinte de dimineață, iar mașina proprie te așteaptă în fața casei, cînd răsfoiești mormane de presă și corespondență, fă efortul de a-ți aminti, măcar a clipă, de viața celor rămași în țară, precum și de drama celor rămași între două țări: una pe care au părăsit-o, sfișiați de rețete, și o alta, necunoscută încă, spre care se îndreaptă orbecăind cu înverșunare și speranță.

-Cum te numești, cine ești și de unde vii?

-Mă numesc Florica Ciacoș, sînt inginer constructor. Locuiesc la Cluj. Acum sînt unul din sutele de refugiați aflați, ca și tine, în Ungaria.

-Cînd ai sosit în Ungaria?

-Am sosit la începutul lunii aprilie. Eram gravidă în luna a șasea și urma să fac o excursie pînă în RDG. Ajunsă însă în gara Nyugati, la Budapesta, m-am dat jos din tren. Am primit prima dată spre luminatorul gării, apoi spre ieșire și mi-am zis că voi avea noroc dacă rămîn în Ungaria. Dar nu cunoșteam pe nimeni...

-Și unde-ți este soțul? El de ce nu a venit?

-El, am vrut să plecăm amîndoi. El, însă nu a primit pașaport. Mi-au dat numai mie voie să plec, poate, pentru

că, văzîndu-mă însărcinată, cei de la miliție s-au gîndit că nu voi avea curajul să rămîn în Ungaria. Soțul a rămas acasă, cu fițița, iar eu, în Ungaria, încercînd să ajung curva în Franța. Credeam că voi reuși foarte repede să plecăm mai departe. Acasă, circulau diverse zvonuri care, aici, s-au dovedit a fi simple povești. Continui însă a fi optimistă și, într-o bună zi, voi ajunge unde mi-am propus.

-Ce te-a determinat să pleci din România?

-Sînt multe motive și fiecare român le cunoaște, din proprie experiență, deoarece toți trăim, în țară, o viață patlon.

În primul rînd, condițiile politice din România: lipsa de drepturi, tirania și cultul personalității lui Ceaușescu, obligația de a intra

în țară în refugiul maghiar. O viață în care zvonurile țin loc de presă, iar curajul și perseverența de a perfora Cortina de Fier, pe cel al muncii productive.

Oameni ca cei pe care-i interviewăm aici merită atenția și sprijinul tău.

Conașterii tăi mădlesc adesea așa, cum vei afla în continuare, într-un amestec nefiresc de teamă, speranță și disperare, într-o țară în care nu prind rădăcini și a cărei limbă nu o vorbesc pentru că nu au avut nicio clipă intenția de a rămîne aici. Fiecare lună ce trece îi cufundă și mai mult în promiscuitatea "disperanței"-sentimentul confuz, hibrid și artificial ce definește cu-

în țară, dacă vrei să te realizezi în plan profesional și social, obligă-te pe care eu am evitat-o, cu prețul măștii profesionale. Într-un moment, aș vîndea mele și politice, partidului, monarh de Ceaușescu, din ea două linii paralele: nu se intersectează nicîieri.

Te vîntecă mult despre reunificarea familiilor în afara țării, dar tu și pe cel care căutăm reunificarea familiilor în interiorul țării. Mai ales absolvenții instituțiilor de învățămînt superior trăiesc această experiență și nu puține dintre familii se destramă, luînd ca un termen facultativ, mi-au spus unii, că sînt cu să-mi reîntrănesc familia!

-Cînd ai plecat de la țară?

-Am plecat în 1982, în timp de facultate. De cînd îmi suspineam

lucrarea de diploma, aveam deja o fetiță în vîrstă de două luni.

Lege aveam o familie și o întinșă în Cluj, am fost repartizată la întreprinderea de întreprindere constructivă-montaj magistrale gaz metan, din Brașov. M-am dus și la Minister, explicîndu-le situația, și rugîndu-i să-mi ofere un post în Cluj, sau limitrof, cu posibilitatea de a face zilnic naveta. A fost în zadar.

Fiind singura întreprindere din țară, care monta magistrale de gaz metan, trebuia să acoperim întreg teritoriul țării. Ne mutam cu gîntierul din loc în loc. Am lucrat la Galați, la Drăgășani, la Iași, la Baneș, în Moldova și cam peste tot.

Continuare în pag.6

continuare din pag. 5

Soțul, medic veterinar, a fost re-partizat în Moldova. Dar nu s-a prezentat la post. A plătit 8500 lei, pentru școlarizare, și a rămas lăptar în Cluj, continuându-și munca pe care o începuserăm amândoi, încă din timpul facultății. Ducându-se la post, am fi rămas definitiv separați.

-De cât timp erați lăptari?

-Din primul an de facultate. Am mai lucrat însă și pe șantier, în timpul vacanțelor, mai întâi ca elev, apoi ca student. Această muncă era obligatorie și neplătită.

-Si ca remizeri-lapte, cu cât vă alegeați?

-Cu foarte puțin. Înainte, când se distribuia laptele în fiecare zi, cîștigam cam trei mii de lei pe lună. După accidentul de la Cernobil, nu am lucrat timp de trei luni, laptele fiind infectat radioactiv. Apoi laptele s-a distribuit doar a-bonaților, cîte un litru la două zile, ceea ce a nimicuit cu totul salariile noastre, căci eram plătiți în funcție de vânzări.

-Revenind la viața de șantier, cine se îngrijea de creșterea fetiței tale, din moment ce tu te aflai la sute de kilometri de casă?

-Pînă la vîrsta de patru luni, copilul a stat acasă, cu soțul. Am un soț extraordinar. Se îngrijea de ea și de copil, ca o femeie. Cînd soseam pe acasă, aveam foarte puțin de lucru. Apoi, alte două luni, am luat fetița cu mine, pe șantier, la Daniș, lângă Sighișoara. Dar soțul nu s-a împăcat cu această soluție și am fost nevoiți a da copilul la o creșă săptămînală, în Cluj. Aici, deși soțul trecea zilnic să o vadă, a fost foarte prost îngrijită. O singură dată, la sfîrșitul unei săptămîni, mi-am luat copilul sănătos de la creșă și nu-mi venea să cred că nu o doare nimic. În rest, a fost mereu bolnavă.

-Intr-o sîmbăta, venind seara tîrziu acasă, m-am speriat îngrozitor: copilul aproape ca nu mai respiră! La ora unu, noaptea, am chemat salvarea, iar mașina a sosit la șapte dimineața. Șoferul ne-a dus la urgență, dar mai întîi a condus-o pe asistentă acasă. La spital, am aflat că fetița făcuse pneumonia. A fost trei săptămîni internată și i s-au făcut, din patru în patru ore, aerosoli. Vă imaginați ce chef de muncă aveam!

-Am luat hotărîrea de a rămîne acasă, pentru a-mi îngriji copilul. Legea mă obliga să fac cerere de desfacere a contractului de muncă. Am rămas fără salariu și fără nici un alt ajutor. Asta se petrecea în iarna anului 1984.

-Cu alimentele, cum v-ați descurcat, avînd în vedere proverbiala pe-murie ce bîntuie de zece ani prin Cluj, oras bătut de Dumnezeu?

-Greu, foarte greu se trăiește în Cluj. Pe Dumnezeu, l-aș pune între ghilimele. Avem parte de un Dumnezeu crud și inculț, care a urît Clujul pentru istoria, cultura, tradițiile și posibilitățile lui.

-Si unde sîlfăuiește Dumnezeuul inculț de care-mi vorbești?

-La Fucurești, bineînțeles, dar este scormiceștean, prin naștere.

-Să revenim la aprovizionare.

-Făi, profitam de mama mea, care locuiește la Slatina, în regiunea de baștină a "celor mai iluștri fii ai neamului". Acolo erau destule alimente. În Plocești, spre exemplu, rația de zahăr era de 2 kg pe lună, iar cea de unt, de un pachet de persoană.

-Si tu numești asta abundență?

-Făi, în Cluj rămîneam cu cartelele în buzunar!

-Ce ai întreprins pentru a-ți re-unifica familia?

-La un moment dat, făcusem cerere în audiența la primul secretar județean de partid, Ioachim Moga. După șase luni, m-a primit în audiență primarul de atunci al Clujului, Crișan, între timp decedat. Mi-a spus că orașul Cluj este "închis" iar problema mea familială nu-l privește. Cînd i-am repetat sloganul partidului cu "Familia, nucleul societății", m-a găsit impertinent și m-a porțit, pe ușă, afară!

-Alte două săptămîni l-am pîndit pe primul secretar al județului, tov Moga, în intenția de a-i vorbi. Cum pe o rază de cincizeci de metri, de la intrarea în palatul Consiliului Județean, este interzis staționatul, eu simulan, la marginea străzii, lîngă un semafor aflat în apropiere, că vreau să trec strada. Cînd sosea la serviciu tov. Moga, fugeam spre el și încercam să-i spun cîteva cuvinte, pînă nu intra în sediu. De patru

ori am reușit să-i vorbesc astfel. A cincea oară, am obținut șase luni de detașare la IGCL Gherla, localitate situată la 45 km de Cluj. Făceam zilnic naveta, dar eram aproape de casă și de copil. Aveam doi ani de cînd lucram și abia atunci am început să simt și eu că am o casă, o familie. Am început să agonisim cîteva lucruri pentru casa. Doi ani fusese mai mult o sală de așteptare, între două trenuri.

-Dupa încă un an am ajuns în Cluj dar nu-mi mai făceam demult meseria.

-Cam astfel era viața ta în țară. Hai să vorbim și despre experiența din Ungaria, căci ea îmi pare și mai bogată, și mai dramatică decît cele relatate pînă acum, completînd întregul de suferință pe care, eufemistic, l-am numit "prețul libertății". Să ne întoarcem la acea zi de aprilie în care ai sosit la Buda-pesta. Cum ai procedat, avînd în vedere că nu cunoșteați pe nimeni?

-Pornind spre ieșirea din gară, am întilnit o femeie care închiria călătorilor camere, cu 200 Ft pe noaptea. Mi s-a părut mult, dar am reținut adresa. Am pornit-o pe străzi, gravidă fiind, cu rucsacul în spate. Am vîndut repede două sticle cu coniac, pentru a-mi face rost de primii bani. Negăsind altă gazdă, m-am dus la femeia întilnită în gară și am plătit pentru două nopți.

-Făcînd o socoteală, chiria costa, deci, cam 6000 de Ft. pe lună, ceea ce înseamnă venitul mediu al unui muncitor.

-La IBUSZ, OJT-ul lor, o cameră costa 600 Ft. pe noapte! Asta să înmulțești cu treizeci și să vezi cît dai!

A treia zi eram deja foarte disperat. Nu mai aveam bani, căci nu reușisem să-mi vînd din puținele lucruri aduse, cu toate că fusesem și în piață.

-De ce nu reuseai să vinzi, n-aveai marfă bună?

-N-aș zice. Si nici măcar nu țineam să iau un preț foarte bun. Dar uigurii, mergînd în piață, caută chilipirurile. Oferă prețuri de patru ori mai mici decît în magazinele lor. Nici eu nu sînt o buna comerciantă... și tremuram de teamă să nu apară miliția.

-In piață am cunoscut o localnică ce vorbea românește. Rusoaică după mamă, româncă după tată, trăită în Fucurești o bucată de vreme, femeia se maritase în Ungaria. La această femeie am locuit cîteva zile, pînă a dat de greu cu mine. Așa gravidă cum eram, am încercat să forțez granița cu Austria, dar n-am reușit. Întorcîndu-mă la ea, cu rugămîntea de a mă mai ține cîteva zile, m-a refuzat și atunci am fost nevoiți să dorm două nopți în gară, la Kyugati, avînd rucsacul drept căpătîi.

-După aceste două nopți petrecute în gară, m-am prezentat la Crucea Roșie maghiară, unde mi s-a spus să mă întorc acasă, deoarece nu aveam încă viza expirată.

-Lomnilor, le-am spus, eu nu mă mai întorc acasă! Am pornit-o pe drumul asta, ma duc numai înainte!

-Te ajutoare ai primit de la Crucea Roșie?

-Atunci n-am primit nimic, absolut nimic.

-Dar cine primea, în acea perioadă, ajutor de la Crucea Roșie Maghiară?

-În primul rînd, cei care știau ungurește, indiferent dacă aveau sau nu, viza expirată. Primeau 1000 Ft și niște adrese cu locuri de muncă, unde căpătau și cazare, la cămin. Nu știu dacă dădeau și haine.

-Si tu n-ai fost deloc ajutat?

-Ea, ceva mi-au dat. Aflînd că nu am venit sa le cer bani, ci doar un loc unde să-mi pun capul, că sînt însărcinată și n-am unde mă odihni, am primit un loc, la o Biserică Evanghelică, pe Bacskai ut, unde am stat o săptămîină, fără să plătesc nimic. De la o brașoveancă ce tot acolo locuia, am aflat de adunarea românilor și am venit și eu. De atunci, frecventez în fiecare zi aceste întîlniri.

-Condițiile de locuit la această biserică evanghelică au fost foarte bune. Aici nu numai că nu am plătit, dar mi s-au dat și 500 de Ft.

-Ai reușit să găsești un loc de muncă în Ungaria?

-Am vrut să muncesc, dar nu am găsit. Nu mă lua nimeni, așa însărcinată și nevorbind maghiara. Au trecut trei luni și în acest rîstimp am trăit doar din ajutoare bisericesti și, în două sau trei rînduri, am mai cîștigat ceva bani ca menajeră.

-Cum obțineai aceste munci?

-Sunam la ușă și întrebam, prin vecine mai mult, dacă nu au nevoie de o menajeră. Unii m-au primit, alții nu.

-Cît ai cîștigat ca menajeră?

-Pușin. Dacă ești refugiat, cîștigi pușin: 200-300 pentru o zi de muncă. O menajeră maghiară primește 80-100 de forinți pe oră.

-Cum ai ajuns la căminul din Maja-kowsky utca?

-Cunoscîndu-mi situația, maghiarii din comitetul acela de ajutoare a refugiaților, constituit de opoziție, băieții din opoziția maghiară au intervenit la acel cămin. Condițiile erau foarte bune și nu plăteam nimic, Menedék Bizottság suportînd chiria.

-Întîmplarea a făcut să naști în acest cămin, și nu la spital. La cîteva zile după ce născuseși, am trecut și eu pe acolo și am văzut peștele din dreptul patului tău. Era streșit cu sînge.

-Ea, în momentul în care au tăiat coroonul ombilical, sîngele a țîșnit peste tot, nu numai unde l-ai văzut.

-Ai născut în mod neprevăzut, înainte de termen, într-un cămin studentesc din Buda-pesta. Cu riscul de a fi îndeseret, te rog mult să-mi povestesti toată întîmplarea.

-În dimineața de 25 mai pornisem, împreună cu o colegă, refugiată din Fucurești, spre o biserică, după niște ajutoare. Începuseră contracțiile cu o zi mai devreme. Umblam numai pe jos. Pe la orele patru după-amiază aveam deja contracții foarte dureroase din cinci în cinci minute, ceia eram doar în a șaptea lună de sarcină. În apropierea grăii Keleti, m-am așezat jos, nemișcînd înaintea. Aveam contracții din două în două minute și m-am dat seama că nașterea era iminentă și i-am cerut colegii să mergem repede acasă. Contracțiile începuseră brusc, probabil din pricina mersului pe jos. Cu chiu, cu vai, am ajuns la Corvin și de acolo, un drum de 5-6 minute, pînă la cămin, mi-a luat trei sferturi de oră! În cameră era aglomerație mare, căci sosiseră trei mușafiri.

-De mai faci? M-au intrat abia.

-Născ, ce să fac, le-am răspuns. Chemai repede salvarea, puneți mușama pe pat, ca altfel se murdărește! Nu cred că mai ajung la spital.

-S-au speriat, cu toții... Cînd a sosit salvarea, medicii au constatat că era, într-adevăr, prea tîrziu. Aș fi născut pe scările căminului sau în salvia, așa că o altă mașină a venit, în mare viteză, aducîndu-i pe cei doi medici, care m-au ajutat să nasc. Am născut fără injecții de dilatare, fără nimic care ar fi putut să-mi ușureze durerea.

-Cum a decurs nașterea?

-A fost o adevărată bătălie. Eu mă așezam pe medicii, Janina, traducătoarea, pe pierusea auz de urechi, că nu mă puteam auzi să vorbesc. Se vîchiam la fel de tare ca mine și o auzisem scîndîndu-și că nu mai vrea în viață să nască. Nu știa cum să mă ajute, se agita și se împiedica de mișcări prin cameră. La un moment dat, traducătoarea se prăvăli, murașă, în jos, adică. Dar medicii l-au scos afară, în hal. Cricus, cu toții au văzut ceva în naștere. Am fost foarte asistată. Dar în momentele acelea uitați de rusine.

-Medicii mă țineau, să nu pic din pat, apă de tare mă zvîrcoleam. Nu-i ajutam deloc. Nu mai aveam putere. Singuri munceau, săracii. Vorbeam fiocare pe limba noastră, dar ne-am înțeles, totuși, foarte bine.

-Nașterea a durat un sfert de oră dar mie mi s-a părut mult mai lungă. Am văzut imediat copilul. Cum travaliul începuse cu o zi mai devreme, fetița era vinată, axfixiată. Dar imediat i-au pus oxigen și domnișoara a început să țipe.

-Te sine seamană?

-Pruncul, ca mama ei, merși! Orice cîndrî își laudă puilul. Era plîpînă, avea doar pușin peste două kilograme.

-Apro, în cămin, se petrecuse un fapt unic. Cum l-au acceptat studenții maghiari? Ai simțit că i-ai deranjat?

-Nu, de loc, dimpotrivă. Am simțit numai simpatie. Prietenilor, sosiți în vizită, li se adăugaseră studenții și chiar femeia de serviciu și portiereasa. Toți stăteau lîngă ușă, erau încantați, mă felicitau, zîmbeau și doreau să vadă fata. Spuneau că fata va fi, cu siguranță, foarte isteță, din moment ce se născuse într-un cămin studentesc! Cînd m-am întors din spital, mă răsfățau și veneau să ceară noutăți despre fetiță.

-Ti-ai dus fetița la spital?

-Da. Pe drum, am ținut-o în brațe. Cînd am ajuns la spital, doctorul mi-a luat-o și mi-a zis să o pup, că nu o voi mai vedea cînd. Uite, are în curînd două luni și n-am mai văzut-o decît prin geam, cîte două, trei minute zilnic!

-Nu pot intelege, nu ti-ai alăptat copilul?

-Nu. Am avut lapte, dar l-am pierdut după trei săptămîni. Nu-mi dau fetița, nu pentru că ar fi bolnavă, ci pentru că nu am un domiciliu stabil și conform cu cerințele de igienă cerute de legea maghiară.

-La cîteva zile după ce născuseși, m-am întilnit cu soții Gherman, Mergu, cu actele tale, pe la biserică, încercînd să adune ceva bani pentru tine. Cîți bani au strîns?

-Au izbutit să facă rost de 500 de forinți.

-Ce înseamnă 500 de forinți?

-Un cam, trînd foarte modest, cheltuire această sumă într-o săptămîină, cumpărînd doar mîncare.

-Știind că nu ai reușit să te angajezi nicăieri, cum îți procuri banii știa?

-Din mila bisericilor. Dar nu pot obține întotdeauna acești bani. Sînt săptămîni cînd nu am decît o sută de forinți și, atunci, atît cheltuiesc...

-Azi sîntem în 11 iunie. Cîți bani ai primit în această lună?

-Pînă acum n-am primit niciun ban în această lună. Am ridicat 1500 Ft în 27 iunie, de la Crucea Roșie Maghiară și trag de banii aceia.

-Cu copilul tău, ce cheltuieli ai?

-Deocamdată niciuna, pentru că se găsește în spital. Zilnic mă duc să o văd și tot singură plec...

-Între timp, cunoscîndu-ți situația, comitetul neoficial maghiar pentru refugiați, Menedék Bizottság, a decis să închirioze, pe obștețiala sa, un apartament cu patru camere. Vezi locui în una din aceste camere și îți vei putea scoate fetița din spital.

-Am aflat, de la Gabriela Lengel, un mare suflet și caracter, membră a opoziției și al comitetului amintit, că vor plăti lunar 1300 Ft. chirie și că vor mobila cu tot ce-i necesar acea locuință. Tot acolo vor locui și familia Ciocca, cu copilașul lor, Sándel, primul născut la Buda-pesta. Nu avem cuvinte să mulțumim acestor inimoși maghiari din opoziție! Le vom rămîne prieteni, toată viața.

-Cu familia, rămasă în țară, vorbești la telefon?

-Chiar în seara în care am născut, soțul mi-a telefonat la cămin și a aflat vestea de la colegele mele. Abia peste două săptămîni am avut și eu ceva bînuți și am plătit o convorbire de 3 minute cu țara. Vorbec foarte rar cu soțul și cealaltă fetiță, rămasă în țară. Cam odată pe lună, cîte 3 minute. Nu-mi pot permite mai mult.

-Ti-e tare dor de fetita rămasă în țară?

-Te rog să nu mă întreb! Aș vrea să nu mă faci să plîng... Are cinci ani, mititica. Așteaptă să mă întorc acasă și să-i aduc o cutiuță muzicală... Atît... Iartă-mă, dar nu mai pot continua să vorbesc.

Nikolaus Berwanger

PRECAUȚIE
mîine
cînd va bate clopotul
în amiaza mare
voi începe
să-mi tai
cu propria-mi mină
găunoasa cracă
pe care stau

mi-am dat seama
că mi se pregătește
spînzurătoarea
chiar pe craca mea
și țîn neapărat
să-mi scot limba
doar cînd vreau eu

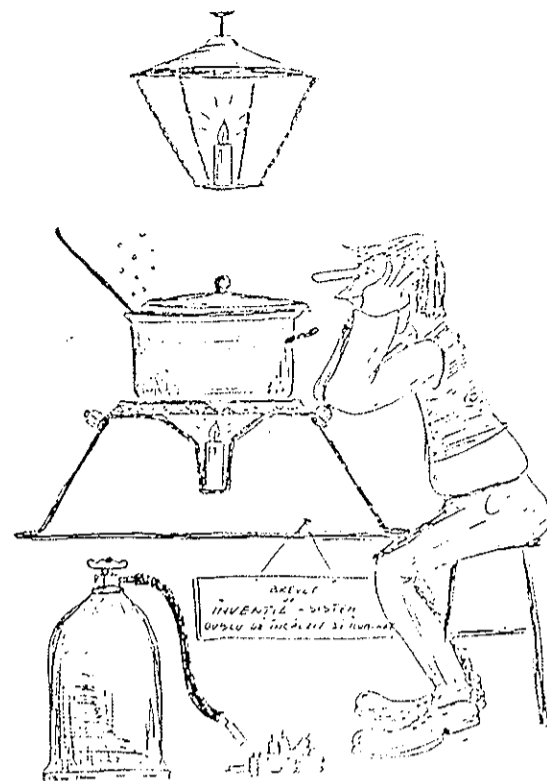

-Dragule, țara ar modela-o după pofta inimilor noastre. Bucureștiul arată azi după chipul și asemănarea noastră. Ar fi cazul să numim și noi doi primari, în București, după cum am auzit că are și Parisul.
-Dacă și Parisul are doi, fie! Dar ești sigură?
-Cum să nu: Jak și Rak!!

-Știti care-i diferența între garda personală a lui Ghazâl și cea a lui Ceaușescu?
-Cum sa nu! Prima și-a făcut datoria...

Un oraș oarecare din România. La intrarea unui bloc de locuințe, coincidentă, și Apa și Curentul Electric se pregătesc să intre.

-Poftiți dv., eu tot nu urc mai sus de etajul întâi, spune Apa.
-Ba nu, vă rog să intrați Dvs., că eu nu stau decât cinci minute!

SISTEM DUBLU DE ÎNCĂLZIT ȘI ILUMINAT

ȘFATURI PREZIDENTIALE

BERWANGER

Legenda deșertului

un platfus
intr-o cizmă timpă
lasă
urme omenești
pe nisipul deșertului

caravana
urmează fără ezitare
călauza
și

la al șaselea
răsărit de soare
o familie numeroasă
de vulturi pleșuvi
o devorează
pîna la osemintele
albe

Descoperire

o descoperire recentă
într-o zonă locuită
cu milenii în urmă
dovedește clar
că bita cîndva
a fost o simplă jucărie

presa de ce
nu publică un rînd
despre acest succes epocal
al oamenilor de știință

Intîlnire ciudată

m-am întîlnit noaptea trecută
cu un cunoscut profet
care avea limba tăiată
și repeta într-una
să jertfim totul pentru om
dar nu și omul
fraților

ciudată intîlnire ciudată

Utopia Română

Călin Andrei MIHAILESCU

3. Matriotismul

"(...) dacă te lași tu să te ducă altul, se va găsi întotdeauna unul care să te ducă unde vrea el și unde poate nu voiai tu, și orice putere în stat își întinde sfera de acțiune pînă unde îngăduie celelalte să o facă."

Această frază pe care Maiorescu o scrie în "Istoria contemporană a României" (București 1925, p.453) este o observație de bun simț, simplu rostită și care își găsește în situația României de azi o confirmare pregnantă și monocordă. De acum mai bine de patruzeci de ani, emisarii noii puteri au avansat continuu și pentru că erau chemați parcă de candidații la cucerire. Din suburbii nebănuite, comuniștii au pătruns în orașe defilind pe tancuri și pe cai de lemn; au ocupat piețele și străzile, îngrădindu-ne din ce în ce spațiul, silindu-ne prin bocănit de cizme și decrete să stăm în case, apoi, prea înfrigurați într-o cameră, cu toții, doar într-un pat pe urmă, să ne bolim viața: nație de pensionari lirici.

La fiecare pas al lor înainte noi ne-am dat cu doi pași înapoi.

Pretenției lor de supremație i-am dat totdeauna curs; ca într-o criză economică prelungită, oferta adesea a precedat și depășit cererea; oferta a învingătorilor, cerere a învingătorilor.

Cînd cucerirea a fost îndeajuns de mulțumitoare, „politicul” a căutat o nouă formulă a propriei victorii, plictisit de cea dinainte pe care nu mai știa cum să o continue. Această istorie de renunțări și de lipsă de ideal al puterii politice seamănă luptei dintre un gladiator înarmat și unul cu miinile goale în care primul învinge de fiecare dată, mimează că îl ucide pe celălalt, dar în fapt îi lasă o clipă de respirație pentru a reîncepe lupta teatrală: mecanică a absurdului din legenda lui Sisif.

Orice nouă putere politică, pentru a se impune, se folosește de defectele și naivitățile respectivei nații, pe care în limite largi o înșală sau o șantajază. Dar cînd o putere politică se rezumă la a profita la infinit de defectele nației și, fără a încerca să le neutralizeze prin acțiune pozitivă, le

sporește, acea putere are înconștiența de a fi, fără alt scop, hrănindu-se din sine, putere de dragul puterii. Cu vremea, defectele nației vor trece asupra conducătorilor, dacă nu preexistau în ei, iar întregul stat va intra în declin.

Acesta este peisajul politico-social al României de azi: avînd nevoie de pasivitatea populației, de resemnarea ei, puterea comunistă le-a întreținut și le-a sporit intensitatea. Dacă în 1916 sau în 1941 românii păreau a fi ei înșiși eroii întregitori, azi ei îi așteaptă pe învingători, cum aztecii își așteptau noii zei de peste mări. O asemenea radicală schimbare de poziție istorică și ideală ne instruește asupra disponibilităților mari ale nației, dar și asupra faptului că doar arareori în istoria noastră noi am fost eroici și ofensivi, fiind în restul timpului preocupați să găsim formule estetice de supunere.

"Forța statului este astăzi inexpugnabilă, hegeliană. Sub presiunile lui individul cade și decade." În România aceasta este opinia majoritară.

Păstrîndu-mi deocamdată rezerva asupra forței reale a statului, aș vrea să analizez condiționarea acestei opinii care ține loc de convingere descurajantă.

Fără îndoială că statul, și voi desemna prin acest termen organizarea politică și administrativă nedisociate, are o putere copleșitoare asupra individului. Statul își asumă în principiu toate valorile și responsabilitățile; este o entitate de tip agresiv. În fond, orice stat care nu dă "o lovitură de patrie", însușindu-și valorile naționale, este unul slab. Față de această constantă agresiune statală, indivizii reacționează prin eschivă sau retragere. Se formează astfel o opoziție generică între valorile statului și cele ale "societății civile", conform expresiei lui Hegel sau, mai aproape de noi și de realitate, ale maselor de indivizi.

Statul pretinde adeviziunea necondiționată a individului; aceștia mimează adeviziunea fiind în fond refractari la ea. Retorica statului e decisă, individul folosește disimularea acțiunii și limbajul eufemistic. Statul e agresiv, individul - pasiv; statul acoperă sfera publică, individul se retrage în intimitate. Structurile ierarhice în care individul e cuprins sint interior refuzate de acesta, căci ierarhia are pentru român caracter arbitrar, din moment ce este permanent modificată. Statul își posedă supușii doar la modul exterior; interior ei sunt cu toții rebeli. Mai mult, statul român

ORIZONTURILE ROȘII

Era o după-amiază deosebită și frumoasă a lunii martie 1970, vremea obișnuită pentru acea parte a anului, în capitala României. Luminiile arceau deja în biroul meu de la serviciul românesc de spionaj extern (Intelligence), cunoscut sub numele de D.I.E. (Departamentul de informații externe).

Chiar cu cele două uși mari, de sticlă, care corespundeau spre terasă, camera era deja aproape întunecată, lumina fiind absorbită de pereții întinși în nănon. Mi-am agățat câteva marker-uri noi pe o hârtie imensă, ce dezvăluia, pe peretele din spatele biroului meu, contururile distincte ale lumii. Pe suportul metalic, invizibil, harta găzduia o armată de marker-uri magnetice, în diferite culori și forme, răspândite, aparent, fără nici o logică. Pozițiile lor reprezentau canalele secrete de comunicare cu ambasadele române, reprezentanțele oficiale în străinătate, stațiile D.I.E. din toată lumea și cu centralele de conexie ale personalului clandestin al D.I.E. din Vest. Le amăneta, ele dezvăluiau poziția în spațiul geografic a diferitelor operații de spionaj individual ca, de exemplu, supravegherea electronizată a Flotei a VI-a americane, în Mediterana.

Șapte telefoane, dispuse în drăpăta circului meu, constituiau partea de deasupra a altor șapte telefoane cu sistem radio, mascate discret dedesubt, două dintre ele fiind cu fir direct, în legătura permanentă cu biroul președintelui Nicolae Ceaușescu. Concepute și instalate cu maximum de siguranță, în căile de comunicare, cele două linii făceau parte integrantă din sistemul conectat, în urma Pactului de la Varșovia, între guvernele semnatare ale Pactului. Un telefon, purtând semnul "S" pentru "scurt", deoarece avea numai trei clepe, era numai pentru București. El făcea legătura cu postul de instalat în birourile și reședințele lui Ceaușescu, cu Administrația, cu restul membrilor Comitetului Executiv Politic (acesta era compus din Ceaușescu, soția sa, persoana primului ministru și alți șase membri, componență care a fost stabilită în 1974, noiembrie, când Ceaușescu a reorganizat Biroul Permanent al Comitetului Executiv Politic), cu membrii cabinetului, cu șeful serviciului D.I.E., cu șeful Stat Major și ambasadorul sovietic în România. Cea de-a doua linie denumită "OT", deoarece făcea legătura cu centralele telefonice, operatorii centralei telefonice, era pentru sistemele mari. Această linie lega pe cei amintiți aici, cu reședințele de primăvară, vară și toamnă ale lui Ceaușescu, și tot altfel de birouri, cum erau Biroul Permanent al Comitetului Executiv Politic, cu membrii cabinetului, din cele 39 de județe ale României, cu primii secretari ai Comitetelor Județene de Partid și cu ofițerii superiori, șefii ai serviciilor de securitate internă. Telefonul "OT" era conectat, Via Moscova, la alte sisteme esențiale din țările Pactului de la Varșovia.

Telefonul a sursat, câteva minute după cele cinci și am recunoscut sunetul strident și insistent al celui care-mi făcea legătura cu biroul șefului:

-Vă vorbește generalul Pacepa, am război.

-Că trăiești Constantin Manea.

Tovarășul corectă să vă vadă imediat, mi pare rău că v-am deranjat. Vremea este îngrozitoare aici.

-Bine, profesore.

Cu siguranță să-l spun lui Constantin Manea "Profesorul", deoarece își luase doctoratul în istorie. De aproape 15 ani, Manea era în apropierea lui Ceaușescu și, în discuții, aproape niciodată nu pronunța numele șefului. "Tovarășul" era termenul cu ajutorul cărui se referea la el. M-am atăgat de Manea în zilele, demult trecutul lui 1970, când începuse să lucrez la planurile vizitelor în străinătate ale familiei Ceaușescu. Manea, un bun jecoteor al psihologiei umane, era, probabil, singura persoană care, cu adevărat, descifrase natura volatilității și reacțiile imprevedibile ale lui Ceaușescu. În public, Ceaușescu era blând, simțitor, cald, chiar afectuos, obișnuia să-mi povestească Manea despre personalitatea adevărată și schimbătoare a lui Ceaușescu, ca un fel deekyll cu hula. Le lipsea, cel puțin, ca de obicei, o furie tolnăvă, poate fi, în cel mai bun caz, nerăbdător, labil, cu o nervozitate precipitantă și chiar absent în relația cu cei din jur.

În ultima parte a discuției, Manea mi-a spus că Ceaușescu, în anumite momente, se simțea ca un bărbat de

delicate de serviciu sau pur și simplu ca sfătuitor al președintelui, dar de asemenea pentru rezolvarea unor probleme neașteptate sau cotidiene ale familiei, ca de exemplu, dureri pentru doamna lui, ori neajururi din viața particulară "a pruncilor" săi, atât cu cei din Marea Impărie, am împăryit, neamăratele "dureri de cap". Sfaturile lui Manea au fost pentru mine extrem de valoroase. Ele îmi canalizau comportamentul și îndrumându-mă de semnificative-mă ghidat: când să încerc să rezolv, sau nu, o problema de a lui Ceaușescu, când să încerc să-mi țin gura. De exemplu, mă suna numai ca să-mi spună că vremea este îngrozitoare aici, dar la voi? -asta înseamnă că Ceaușescu este furibund și că pentru mine ar fi prudent dacă mi-aș face de lucru în afară Bucureștiului pentru restul zilei. Uneori o simplă formulare "de ce nu arunci câteva foi în apă ta și repede-te pna aici?" Ceea ce ar fi vrut să spună că Ceaușescu era agreabil, ceea ce permitea lui Manea să aibă o ferestră în programul său.

M-am grăbit să-mi lua cele necesare întâlnirilor cu Ceaușescu și m-am îndreptat către biroul său de la Comitetul Central al Partidului Comunist Român, aflat la etajul al II-lea, ocupând toată partea de clădire dinspre fațada principală. Cum am intrat, l-am zărit pe Manea în capul scârilor.

"ROMERO" trebuie înțeles...

-Tovarășul este cu ministrul de interne și cu Pleșița, mi-a spus la cunoștință Manea. Ministrul de interne era Teodor Coman. Generalul Nicolae Pleșița fusese, ani de zile, șeful serviciului care asigura protecția lui Ceaușescu iar, de curând, fusese avansat, imediat cu funcția, ministrul de interne. "Cu toată proximitatea pereților, l-am auzit pe Tovarășul zburând la ei" a adăugat Manea.

Când am deschis ușa, Ceaușescu era în spatele biroului iar Coman și Pleșița erau în mijlocul încăperii, striviți de atenția pe care, umili, i-o acordau vorbitorului.

-Întrebaștia nu sînt în stare să-și amintesc nimic! Cine era diplomatul din Vest care a fost prins, în locuința "amantei", de "barbatul" ei, în locuința lor, atunci?

Ceaușescu însuși demonstra o memorie de elefant dar, în cea pe privea trecutul acelor zece ani, căpătase încredere în memoria mea neobișnuit de activă. În școala primară, tatăl meu îmi cerea să memorez, cite o pagină din cartea de telefoane, în fiecare zi. Când încercam să protestez, îmi argumenta: "nimic n-o să te ajute în viitor cit o memorie excelentă". Deci singura soluție a fost să îmi imaginez, în memorie, ca pe o fotografie, fiecare pagină și ori-cînd să îmi gata să îi redau o imagine identică. Îmi era ușor, de exemplu să relatez asupra unui număr de telefon care se afla emplatat în partea de sus a paginii 103, în partea stîngă. Acest exercițiu mi-a demonstrat utilitatea lui, mai tîrziu, cînd am început studiile în ingineria chimică și eram obligat să rețin mii de formule chimice, ori cînd am devenit șeful D.I.E. și aveam file întregi de memorizat.

Atunci însă, Ceaușescu, ca să-mi arătzeze, prin impuls, memoria, a trebuit să-mi descrie următoarea scenă:

"Îți amintești, "soțul" care și-a tirat "concurrentul" și l-a aruncat în mijlocul străzii principale, unde tocmai treceau câțiva "petrecăreji", bayi, care aproape că l-au ucis? trebuie să știi! Diplomatul din Vest, care vorbea românește și care ne-a dat atita bătaie de cap?"

-A, Consulul grec, Tovarășe, am răspuns.

-Asta ești "soțul" care l-a prins?

-Colonelul Marinescu, șeful serviciului de supraveghere al securității, am nimerit din plin.

-Sigur, Consulul grec, asta e! Ceaușescu a început din spatele biroului și a început să-și măsoare înălțimea cu pași apăsați.

-"Romero" trebuie recrutat! Sînt sigur că va succeda. Va face primul pas. Dacă vezi că bate în retragere, va trebui să procedezi ca în cazul consulului grec. Instruiește pe prietena lui, româncea, să-l invite din nou pe la ea. Cînd o să-ți fie mai cald, să nimerescă "soțul" furios, dignit, peste ei. Marinescu, l-ar putea prinde gol, în pat, și-l "umflie" pe sus și să-l zvrile în stradă, arînd, că i-a violat nevasta. Căminul noștrii deghizată, chiar din întâmplare prin apropiere, ar avea grija să-l pedepsească pe "fărăș". Tu, Pleșița, procedează cum ai procedat cu Roma.

Paul Goma este un dizident român care îi provoacă lui Ceaușescu, adesea, stări de furie.

-Cu Goma cred, că ai folosit pe unul din boxerii de la Dinamo. Nu-i așa Pleșița? (Dinamo și acum este clubul sportiv al Ministerului de Interne).

-Căpitanul Horst Stumpf. E chiar milițian din București.

-Poarte bine! Dă-i câteva "argumente" și fă-l să arate că un măturător din echipele de noapte, să-l bată bine pe "Romero", să-și toarne ceva coniac pe gît și să-l lase, abandonat, lângă un gard.

Ceaușescu privea direct, ascuțit, drept în ochii noștri, să vadă dacă am înțeles. Oprindu-și privirea fix în ochii mei, a continuat:

-Serviciul tău de dezinformare, Pacepa, să aibă grija să împrăstie zvonuri cum că "Romero" nu este altceva decît un leșiv ordinar, un afemeiat și așa mai departe... știi ei să-și facă treaba! Înțelegi?

-Da, Tovarășe Președinte.

-Și tu Coman?

-Da, Tovarășe Ceaușescu!

-Asta e tot, spuse el, ridicînd brațele ca un semn inconfundabil că întâlnirea noastră s-a sfîrșit.

-La birou, i-am spus șoferului, câteva minute mai tîrziu.

Personajul lui Ceaușescu, "Romero", era un ofițer de spionaj desemnat ca atașat militar pe lângă Ambasada Italiană din București. De curînd se îndrăgostise pînă peste cap de o femeie cu o moralitate îndoielnică, agent de securitate. Cu câteva luni în urmă, soția lui "Romero" a fost nevoită să se întorcă la Roma din motive de familie iar el a început să-și petreacă cele mai multe dintre nopți în apartamentul acestei fete. În săptămînile din urmă cînd ea a început să devină din ce în ce mai pretentivă, cerîndu-i amantului ei să-și împărtășească din secretele vieții lui, întîmpînd refuzul precăut, ea a izbucnit în plîns și a început să se scandalizeze de servilul lui, pe care le-ar face, ambasadorului italian. Cu o reacție neașteptată, o săptămînă mai devreme, "Romero" a cerut o audiență Ministrului de Interne român, "într-o problemă deosebit de delicată și discretă".

"Romero" a istorisit o complicată și dureroasă poveste despre un ofițer de spionaj din Vest, sub pelerina unui diplomat obișnuit din București, care avusese o relație deosebită cu o fată din România. Ea începuse să-l șantajeze cu faptul că o să-l informeze pe ambasador, dacă el nu-i va cumpăra un apartament, pe valul. Conferința s-a datorat faptului că spera ca ministrul să intervină personal, în acest caz, să facă pe fată să se răzgîndească.

Un ofițer din serviciul de spionaj vestic, necompromis, v-ar putea fi mai folositor decît unul implicat într-o poveste murdară, a argumentat "Romero". Nu trecuseră decît câteva ore, din momentul în care izbucnise în lacrimi, confesîndu-și suferințele, deoarece în cazul în care ambasadorul său ar fi știut aceste lucruri cariera sa ar fi fost distrusă și serviciul de spionaj italian ar fi renunțat la aportul său.

Ca rezultat al acestei întâlniri, Ceaușescu a ordonat recrutarea lui "Romero". Numai că "Romero" se răzgîndise și a decis să refuze colaborarea, ca agent.

- VA URMA -

în forma sa actuală trebuie să mizeze pe acest comportament individual; altfel el ar fi imposibil. Cum vedem, statul e infailibil într-o unică dimensiune: aceea a asigurării propriei existențe prin supunerea exterioară a indivizilor. La alte teste ale istoriei, acest stat ce palpită la orice schimbare în lume, la secetă sau la cutremure, nu promite nicidecum o egală infailibilitate. Și aceasta pentru că el este unilateral, reușind să transforme societatea românească într-o caricatură. Simțul public a fost întotdeauna scăzut la români; e o observație care de la Kogălniceanu la Mihai Ralea străbate neschimbată un veac de istorie. Astăzi, acest simț a devenit un fel de conținut inconștient pe care vor trebui să-l scoată la lumină psihanalizii voluntari ai viitorului. Până atunci, vom persista în pasivitate, în intimitatea care, confuz, amestecă sentimentele față de o țară pură și a noastră, față de apropiați, de rude, de peisajul copilăriei. Dacă există un nume pentru acest sentiment generic și confuz, el este cel de "matriotism" (cuvîntul este inventat de un tînar critic literar român și, în viziunea acestuia, se aplică numai la poezia patriotardă actuală).

Matriotismul supralicitează trăsăturile "pasive" ale oricărui patriotism, punînd sentimentul înaintea rațiunii, intimitatea înaintea viciei publice și cumințenia înaintea agresivității; matriotismul colorează lumea cu sensuri profund feminine.

Nu este un sentiment inflăcărât, ci scăzut - de oameni în retragere: nu pleci la revoluție scandînd "ofi!"; nici sentiment de mîndrie față de patrie, ci dorul față de patria pierdută. Matriotismul e sentimentul de exil ce se opune blind agresivității statale, înglobînd o seculară neîncredere românească în societate și o probabil mai recentă obișnuință de a-l pune pe "nu" în față.

Cine știe cu matriotism există în utopia prezidențială?; poate că și acestui sentiment i se poate imputa felul în care numita utopie alungă fantasma statului, în mod obiectiv agresivă, indiferent de locul din care te raportezi la ea.

Refuzul fiecărui individ luat în parte se traduce în retragerea în forme de viață nepublică; lipsa solidarității naționale, traiul, redus de vicisitudini la mizerie biologică, dus în imaginar, pierderea progresivă a simțului moral și al realului, toate decurg de aici.

Parcă am vrea cu toții să fim apărați de o mamă mitologică, să fim retrași într-o stare de încrețire pentru a fi din nou născuți într-o lume curată și prietenoasă; trăim într-o utopie personală, la fel de nerealistă ca aceea prezidențială și, împreună cu ea, fiindu-i împotriva, supraviețuim cu toții în utopia română de azi, în care statul e împotriva indivizilor și toți împotriva societății.

- VA URMA -

BERWANGER

Canibalul

canibalul a apărut la recepția oferită în cinstea lui în frac și a folosit pentru prima dată cuțitul și furculița

Flash

mă cercetez într-o oarbă oglindă și pâlăvrăgesc în voie cu un surdomut

de ce se înăbușă oare polologia sa în raza mea de lumină

putem vorbi de acum de progres sau mai așteptăm o recepție